

گذری بر سبک تربیت قرآنی در سیره پیامبر(ص) و اهل بیت(ع)

زهرا معاریان^۱، محبوبه السادات چاوشی^۲

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد رشته علوم قرآن و حدیث دانشکده علوم و معارف اسلامی هدی. نشانی الکترونیکی: z.n.memaryan@gmail.com
^۲ دانشجوی کارشناسی رشته مدیریت دولتی، دانشکده طلوع مهر استان قم. نشانی الکترونیکی: chavoshi_mahbobeh@yahoo.com

چکیده

نقش در فرآیند تدریس قرآن به عهده معلم خودساخته ای است که پس از تخلق به اخلاق اسلامی و تربیت قرآنی، دیگران را نیز به معدن نیکی ها یعنی قرآن کریم فرامی خواند و از این رهگذر به چنان مقام رفیعی نایل می گردد که به فرموده پیامبر اسلام؛ خدا و ملائکه بر او درود می فرستند.

تربیت انسان از موضوعاتی است که همواره مورد توجه جامعه های انسانی بوده و هست؛ زیرا نقش اساسی در رشد و تعالی فرد و جامعه دارد. پیامبران(ص)، نخستین انسان هایی بودند که تربیت دیگران را، یکی از وظایف اصلی خود قرار دادند. خداوند آنان را برای هدایت مردم انتخاب و برای انجام این وظیفه، که همان تربیت مردم است، مبعوث کرد. پس از پیامبران(ص) نیز اهل بیت(ع) راه ایشان را ادامه دادند و توانستند با تدبیر خود آموزه های ناب اسلام را در میان مسلمانان به رغم مخالفت حکومت ها، بگسترند. بدین ترتیب، بررسی سیره تربیتی پیامبر(ص) و اهل بیت (ع) می تواند چراغی فراروی مربیان و والدین در تربیت نسل جدید باشد و تاریکی های این مسیر سخت و پر مخاطره را برای آنان روشن سازد؛ زیرا بررسی سیره های تربیتی آن ها پرده از روی قواعد، اصول، روش ها و فنون تربیتی به کار رفته در رفتارهای تربیتی آنان بر می دارد و مربیان و والدین می توانند از این روش ها و قواعد در فعالیت های تربیتی خود بهره ببرند.

واژگان کلیدی

پیامبر(ص)، اهل بیت(ع)، سیره، تربیت

مقدمه

تعلیم و تربیت در تمامی ادوار تاریخ بشر، همواره از اهم نیازهای حیاتی جامعه بوده و می باشد. بدیهی است تمامی افراد جامعه جهت رفع نیازهای فردی و اجتماعی خود ناگزیر از فراگیری علوم و فنون مختلف و منطبق با تحولات و دگرگونی های زمان خود هستند. همان گونه که بشر با سرعت شگرف پله های ترقی و پیشرفت را طی می نماید، سیستم های آموزشی و شیوه های علم اندوزی نیز دستخوش تغییرات سریع می گردند. هر چند در آغاز هزاره سوم و قرن بیست و یک میلادی، که به قرن انفجار اطلاعات نامگذاری شده، با ورود رایانه های شخصی و ساختارهای آموزش مجازی و شبکه های اینترنت و اینترنت، انقلابی عظیم در نظام های آموزشی به وجود آمده ولی همچنان معلم بعد از والدین، مهم ترین و اصلی ترین نقش را در چرخه تعلیم و تربیت ایفا می نماید. این امر در تعلیم و تربیت علوم اسلامی و بالتبع قرآنی نیز صادق بوده و محوری ترین

۱- روش های پرورش شناخت و ایمان به خدا در سیره معصومان(ع)

شناخت خدا و ایمان به خدا که در روایات از آن به «معرفه الله» تعبیر می شود، سنگ بنای اسلام و از ارزش والایی برخوردار است. پیامبر(ص) شناخت و معرفت خدا را از برترین عمل ها به شمار آورده است: «أفضل العباده العلم بالله؛ برترین عبادت، شناخت خداوند است.» (برقی، ج ۱، ص ۲۹۱) امیرمؤمنان علی(ع) نیز می فرماید: «معرفه الله سبحانه أعلی المعارف؛ معرفت به خدا والاترین معرفت است.» (محمدی ری شهری، ج ۶، ص ۱۵۵) از این رو مهم ترین تربیت اسلامی آن است که افراد را با خدا آشنا کرده و اعتقاد آنان به خداوند متعال را پرورش دهد. پیامبر(ص) و اهل بیت او(ع) به عنوان بزرگ ترین مربیان دینی، همین هدف را دنبال می کردند و سراسر زندگی آنان وقف هدایت مردم به سوی خدا بود. به همین دلیل ما در این بحث سیره آنان را در زمینه پرورش شناخت و ایمان به خدا بررسی می کنیم.

۲- روش اثبات وجود خداوند

اثبات وجود خداوند اولین گام در پرورش شناخت و ایمان به خداوند متعال است. معصومان(ع) در مقام اثبات وجود خداوند، از سه قاعده کلی پیروی می کردند: مفروض گرفتن اصل وجود خداوند، در صورتی که متربی در وجود خداوند تردیدی نداشت و اقامه دلیل های روشن و قابل فهم در صورتی که متربی در وجود خداوند تردید داشت، یا در جامعه شبههاتی در این مورد رواج داشت و رفع شبهات با دلیل و منطق. در ذیل هر یک از این سه قاعده را توضیح می دهیم.